

1. “สาสน์” “สาส์น” และ “สาร”

คำ สาสน์ (อ่านว่า สาต) สาส์น (อ่านว่า สาณ) และ สาร (อ่านว่า สาณ) ยังมีการนำไปใช้สับสนกัน ดังข้อความที่เห็นกันอยู่เสมอ ๆ เช่น สาสน์จาก (นายกรัฐมนตรี

ผู้ว่าการ

ฯลฯ)

สาส์นจาก

...

หรือ

สารจาก

...

ทำให้เกิดความสงสัยว่า

ควรจะใช้คำใดจึงจะถูกต้อง

ถ้าเปิดพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ พิมพ์ครั้งที่ ๔ จะไม่พบคำ “สาส์น” แต่จะพบคำ สาสน์ (หน้า ๘๑๘) และคำ สาร (หน้า ๘๑๕)

ซึ่ง

...

พยายามไว้ดังนี้

สาสน์ (สาต) น. คำสั่ง, คำสั่งสอน; โดยปริยายหมายถึงพระราชหัตถเลขาทางราชการ จดหมายทางราชการของประธานาธิบดี และลิขิตของพระสังฆราช เช่น พระราชสาสน์ อ

ช

กษรสาสน์

สมณสาสน์

.

สาร ๑, สาร-๑, สาระ (สาณ, สาระ-) น. แก่น, เนื้อแท้ที่แท้จริง, เช่น แก่นสาร ส่วนสำคัญ, ข้อใหญ่ใจความ, เช่น ไม่เป็นสาระ; ถ้อยคำ เช่น กล่าวสาร, ห

นังสื่อ

เช่น

นิตยสาร

,

จดหมาย

เช่น

เขียนสาร

.

การที่พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ไม่เก็บคำ สาส์น เพราะเป็นคำที่อ่านและเขียนผิดอักษรวิธียของคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต คำบาลีสันสกฤตนั้น

พยัญชนะตัวที่ไม่มีรูปสระกำกับ

อยู่และไม่ใช้ตัวควบกล้ำหรือตัวส

ะกด

จะอ่านเหมือนมีสระอะประสมอยู่เสมอ

มอโดยเฉพาะพยัญชนะตัวท้ายคำ

เช่น

สาสน

(

อ่านว่า

สา-สะ-นะ

)

เมื่อไทยรับคำบาลีสันสกฤตมาใช้

ก็นิยมแปลงพยัญชนะตัวท้ายคำเป็น

ตัวสะกดบ้าง

เช่น

กาล (

กา-ละ

)

อ่านเป็น

กาน,

ขย

(

ขะ-ยะ

)

แผลงเป็น

ชัย

แผลงเป็นตัวสะกดและตัวกรันต์

าง

เช่น

สนต

เป็น

สันต์

,

วิโรจน

เป็น

วิโรจน์

คำ

สาสน์

ซึ่งเป็นคำมาจากบาลีว่า

สาสน

จึงต้องเขียนว่า

สาสน์

(

อ่านว่า

สาต)

จึงจะถูกตั้งตามหลักอักษรวิธืไ

ยดังกล่าวข้างต้น

และคำนี้มีแบบแผนการใช้มาแต่โบร

ราณกับลิตีของพระสังฆราช

เช่น

สมณสาสน์

,

พระราชหัตถเลขาทางราชการ

เช่น

พระราชสาสน์

เท่านั้น

ส่วนที่มีการใช้คำว่า สาสน์ และอ่านว่า สาสน คงเนื่องมาจากชื่อหนังสือ สาสน์สมเด็จ ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมจดหมายโต้ตอบเกี่ยวกับความรู้ทางประวั

ติศาสตร์

โบราณคดี

ภาษา

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ศิลปะ

ฯลฯ

ระหว่างสมเด็จพระเจ้า

กรมพระยาดำรงราชานุภาพกับสมเด็จ

ฯ

กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

หนังสือเล่มนี้เป็นที่รู้จักกัน

แพร่หลายมาก

คำ

สาสน์

นี้จึงติดหูติดตาและนำไปใช้ในคว

ามหมายของ

“จดหมาย”

กันแพร่หลาย

ที่ถูกแล้ว

คำ

สาสน์

จะต้องถือว่าเป็นคำวิสามานยนาม

เป็นคำยกเว้นที่ใช้เป็นชื่อหนังสือ

เล่มนี้เท่านั้น

ฉะนั้น เมื่อไรก็ตามที่ต้องการจะหมายถึง “ถ้อยคำ, หนังสือหรือจดหมายจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้ใช้คำว่า สาร เช่น สารจาก (นายกรัฐมนตรี, ประช

าณกรรมการ

, ...)

สารฉบับนี้มีข้อความว่า

...

ไม่ใช่

สาสน์

หรือ

สาสน์

เป็นอันขาดเพราะไม่ถูกต้อง

.

ที่มา : จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔